

SLIMĪBU PROFILAKSES UN KONTROLES CENTRS

Informācija par hepatītu dienu

*Tu iesākumā vari to nemaz nepamanīt un nesajust – bieži vīrushepatītu simptomus grūti atpazīt!
Vai esi Jau veicis testu?*

Visā pasaulē un arī Latvijā, 28. jūnijs tiek atzīmēts, kā diena ar iespēju aicināt cilvēkus attieksmes maiņai un cīņai pret B un C vīrushepatītu. Slimību profilakses un kontroles centrs vēlas pievērst uzmanību B un C vīrushepatītiem kā globālai sabiedrības veselības problēmai, kas skar miljoniem cilvēku dzīves un nopietni ietekmē valsts ekonomiku un iedzīvotāju labklājību. Pēc Pasaules Veselības organizācijas (PVO) aprēķiniem, 240 miljoni cilvēku pasaulē inficēti ar hronisku vīrushepatītu B un 150 miljoni ar hronisku vīrushepatītu C.

Hepatītu dienā aicinām aizdomāties par to, ka vīrushepatīts B un C attiecas uz ikvienu. *Hepatīts C un B nezin robežu, tas var skart jebkuru, neatkarīgi no vecuma, dzimuma, tautības izglītības, ienākumu līmeņa...* Lai ierobežotu infekcijas izplatīšanos, katram ir jāpārzina vīrushepatīta B un C profilakses principi un ar atbildību jāizturas pret savu veselību. Tāpat nozīmīgas vīrushepatīta B un C izplatības kontroles sastāvdaļas ir iedzīvotāju informēšana un vīrusu agrīnas diagnostikas iespējas. Par profilakses un diagnostikas jautājumiem iespējams konsultēties pie sava ģimenes ārsta vai pie speciālistiem HIV profilakses punktos Rīgā un Latvijas reģionos¹. HIV profilakses punktos tiek sniegta iespēja uzzināt vairāk par vīrushepatītiem B un C un ar tiem saistītiem jautājumiem, kā arī **bez maksas** un **anonīmi** veikt vīrushepatītu B un C eksprestestu, saņemot pirms un pēc testa konsultāciju. Vairāk informācija par Pasaules hepatītu dienā notiekošajām aktivitātēm ir atrodama SPKC mājas lapā pieejamajā aktivitāšu kalendārā². SPKC atgādina, ka tests ir vienīgais veids, kā noskaidrot, vai cilvēks ir inficējies ar vīrushepatītiem. Neskatoties uz daudzajiem pētījumiem, vakcinācija pret vīrushepatītu C vēl nav izstrādāta, savukārt visefektīvākais veids cīņā ar vīrushepatītu B ir vakcinācija. Vīrushepatīta B vakcīnu ir vēlams saņemt gan bērniem, gan pusaudžiem, gan pieaugušajiem, kuri to vēl nav saņēmuši. Jāņem vērā, ka kopš 1997.gada saskaņā ar

¹ <http://www.spkc.gov.lv/hiv-profilakses-punkti/>

² <http://www.spkc.gov.lv/tematiskas-dienas/575/pasaules-hepatita-diena>

valsts vakcinācijas kalendāru, visi jaundzimušie (no 4 mēnešu vecuma) saņem valsts apmaksāto vakcīnu pret vīrushepatītu B.

SPKC dati liecina, ka 2014.gada pirmajos sešos mēnešos reģistrēti 37 akūti vīrushepatīta B gadījumi un 41 hronisks vīrushepatīta B gadījums, kas ir mazāk kā 2013.gada pirmajos 6 mēnešos. 2014.gada pirmajos sešos mēnešos reģistrēti 854 hroniski vīrushepatīta C gadījumi, kas salīdzinājumā ar 2014.gadu ir par 52% vairāk kā 2013.gada pirmajos 6 mēnešos. Šāda situācija varētu būt skaidrojama ar to, ka valsts kompensējamā daļa par medikamentiem vīrushepatīta C ārstēšanai ir pieaugusi. 2014.gadā Latvijā hroniska vīrushepatīta C ārstēšanu apmaksā valsts 75% apmērā. Saskaņā ar ministru kabineta noteikumiem, trūcīgās personas vīrushepatītu C var ārstēt nemaksājot pacientu līdzmaksājumu.

C hepatīta testu ieteicams veikt ikvienam iedzīvotājam, bet īpaši gadījumos kad:

- ✓ cilvēks ir ārstējies medicīnas iestādēs līdz 1993.gadam, kad pārbaudes uz vīrushepatītiem B un C netika veiktas;
- ✓ ir veicis tetovēšanos vai pīrsingu;
- ✓ ir veicis manikīru un/vai pedikīru;
- ✓ ir bijis „nedrošs sekss” - dzimumkontakti, nelietojot prezervatīvu, ja personai ir vairāki dzimumpartneri vienlaikus, dzimumpartneri tiek bieži mainīti, tiek praktizēts anālais dzimumakts, dzimumattiecības alkohola vai citu apreibinošo vielu ietekmē, ir citas seksuāli transmisīvās infekcijas;
- ✓ ir bijusi narkotiku injicēšana ar citas personas šļirci, adatu vai lietots kopīgs injekciju ūdens;
- ✓ cilvēks ir profesionālis, kas pakļauts paaugstinātam inficēšanās riskam, piemēram, medicīnas darbinieks, policists u.c.;
- ✓ ir bijusi cieša saskare ar C hepatīta slimnieku.

Visbiežāk inficēšanās ar vīrushepatītiem B un C notiek asinsritē iekļūstot ar vīrushepatītu B un C inficētām asinīm. Tas var gadīties:

- ✓ lietojot kopīgus injicēšanās piederumus (šļirci, adatas, injekciju ūdeni);
- ✓ lietojot kopīgus personīgās higiēnas piederumus, piemēram, skuvekli, zobu birsti, nagu šķērītes;
- ✓ veicot manikīru, pedikīru, tetovēšanu vai pīrsingu, stomatoloģiskas u.c. medicīniskās manipulācijas, ja nav pareizi sterilizēti instrumenti;

- ✓ medicīnas darbiniekiem nejaušu ievainojumu rezultātā medicīnisko manipulāciju laikā;
- ✓ asins pārlišanas laikā (Latvijā visas asinis pirms pārlišanas tiek pārbaudītas, lai novērstu šādu iespēju).

Papildus informējam, ka Slimību profilakses un kontroles centrā ir pieejami plakāti „Jūties vesels? – Veic testu” un „Jūties pasargāts? – Zini savus riskus”, ko iespējams izvietot, piemēram, sociālā dienesta struktūru telpās, ģimenes ārstu prakses vietās un citās ārstniecības iestādēs. Plakātu var saņemt sazinoties ar Slimību profilakses un kontroles centra Pētniecības, statistikas un veselības veicināšanas departamenta Veselības veicināšanas nodaļas sabiedrības veselības analītiķi Eviju Kvanti (evija.kvante@spkc.gov.lv; tel.67387610) vai vecāko veselības veicināšanas koordinatori Līvu Grāmatiņu (liva.gramatina@spkc.gov.lv; tel.67387653).